

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Czeszczyzna i niemczyzna na polskim Śląsku

Liczba stron oryginału

2

Liczba plików skanów

3

Liczba plików publikacji

3

Sygnatura/numer zespołu

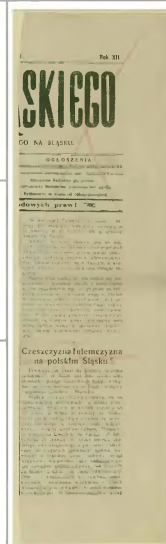
TR 024.004

Data wydania oryginału

1907

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

SKIEGO

GO NA ŚLĄSKU.

OGŁOSZENIA

licza się za wiersz zwykłym drukiem lub jego miejsce 16 h.
wiecejrazowem ogłoszeniu stosowny opust. Załączniki 20 K za tysiąc

Rękopisów Redakcyja nie zwraca.

espondencyje bezimiennie pozostają bez użytku.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

odowych praw!

W interesach Bułgaryi leży zgoda z Austryją. Inni Słowianie bałkańscy trzymają to za Austryją, to za Turcyą, inni są przeciw Austryi lub Turcyi.

Słowem, pierwsza okazyja, jaka się zdarzyła, wykazuje, że egoizmy poszczególnych słowiańskich szczepów górują ponad zrozumieniem ogólnych interesów Słowiańszczyzny, jedność rozlatuje się w kawały, a właściwie nikt nie wie, na czym ona polegać powinna.

Mamy więc naukę, by nie ludzi się niepotrzebnie i wszelkie zjazdy i konferencye w celu zjednoczenia tego, co gwałtem się rozdziela, uważać nie za ważne etapy w drodze do uzyskania polskiej niezależności, lecz po prostu za towarzyskie zebranie ludzi, którzy mają wiele czasu i radziły się czemś odznaczyć. W ten sposób unikniemy rozczerowań, których na każdym kroku przysparza nam nasza naiwna wiara w uzyskanie niezależności jakimś szczęśliwym zbiegiem okoliczności.

Czeszczyzna i niemczyzna na polskim Śląsku.

Ponieważ tak Czesi jak Niemcy twierdzą „naukowo“, że Śląsk jest albo czeski albo niemiecki, dlatego korzystnem będzie wykazać, na czym opierają się na Śląsku wpływy i pretensye Czechów i Niemców.

Wpływ c z e s z c z y z n y opiera się na następujących podstawach: 1) dzięki przynależności Śląska do korony czeskiej od 15. wieku aż blisko do połowy 19. wieku, język czeski był językiem urzędowym, prawnym, szkolnym, w znacznej części kościelnym, — wogóle językiem kultury. Tłómaczy to roszczenia Czechów do Śląska. 2) Jakkolwiek do połowy 19. wieku miejsce czeskiego jako urzędowego a po części i szkolnego (w wyższych zakładach) zajmuje niemiecki, to jednakże Czesi zajmują wciąż wpływowe stanowisko, jako funkcyonaryusze zarządów kopalń i fabryk, tak licznych na Śląsku, a także i po części administracyi dóbr — i wpływ swój ten zupełnie konsekwentnie i świadomie wyzyskują w celach wynarodowienia podległej im polskiej ludności robotniczej. 3) Nakoniec powstaje szereg

czeskich instytucyj ekonomicznych, towarzyskich, kształcących i t. d. w tych właśnie spornych punktach, które utrwalają wpływ czeskiego języka, nie spotykając się po większej części z przeciwdziałaniem kulturalnem polskiem. Ta intensywna kulturalna praca czeska, zakorzeniona od kilku wieków na Śląsku, mająca tu swą tradycję polityczną, wzmożona niesłuchaniem przez ogólny rozkwit kultury czeskiej od drugiej połowy 19. wieku, oparta przytem o wpływy ekonomiczne, musi oddziaływać wynaradawiająco na polską, w niektórych okolicach słabo narodowo uświadomioną.

Na podobnych podstawach opiera się obecnie i wpływ niemiecki. 1) Żywioł niemiecki jest od połowy 19. w. żywiołem politycznie rządzącym i znajduje poparcie w nacisku rządu centralnego, germanizującego Śląsk; to też język niemiecki zajął nieproporcjonalnie bynajmniej do siły liczebnej żywiołu niemieckiego w kraju, dominujące, uprzywilejowane stanowisko na wszystkich polach życia publicznego, a więc w urzędzie, szkole, sądzie i t. d. 2) Rozwijający się szybko przemysł, skupiony głównie w rękach kilku magnatów niemieckich lub zniemczonych polskich (hr. Larysz), jak również niemieckiej kamery arcyksiążęcej, następnie wpływ niemieckiej kolei północnej (Rotschild) są również silnym czynnikiem germanizacyjnym, szczególnie oddziaływającym na miasto i tworzące się nowe gminy przemysłowe. Z tych ognisk germanizacya, popierana urzędowo przez wszystkie władze i wpływowe czynniki, rozlewa się i ogarnia powoli sąsiednie gminy, zarówno polskie jak i czeskie, jednakże silniej, jak widzieliśmy, czeskie aniżeli polskie.

Wśród tych wynaradawiających wpływów z jednej strony czeskich a z drugiej niemieckich rozpoczyna się od połowy 19. wieku w wielu, jakkolwiek nie we wszystkich okolicach, zagrożonych wynarodowieniem, powolny ale niemniej stały i trwały proces emancypacyjny żywiołu polskiego, o czym pomówimy kiedy później.

Rada państwa.

W i e d e ń, 26. listopada.

Posiedzenie rozpoczęło o godz. 11. min. dziesięć.

B. prezydent ministrów bar. Beck zawiadomił o ustąpieniu swego gabinetu a bar. Bienerth o swej nominacyi i utworzeniu gabinetu.

Program nowego gabinetu.

Prezydent udzielił głosu bar. Bienerthowi, który oświadczył:

Wysoka Izbo! Mając zaszczyt przedstawić powołanych przez monarchę członków rządu, sędzę, że chociaż na pozór charakter tego gabinetu zwalnia od wygłaszania dłuższego programu, to przecież niech wolno mi będzie przedstawić nasze polityczne stanowisko.

Jesteśmy rządem, który wprawdzie pojedyncze działy zawiaduje siłami urzędniczymi — nie jesteśmy jednakże gabinetem urzędniczym w zwykłym tego słowa znaczeniu. Mamy za zadanie sprawować urzędowanie przez czas przejściowy, aby dać państwu najważniejsze konieczności na drodze ustawodawczej; polityczne nasze zadanie